

כל הזכויות שמורות

מסתמן משבר ממשלתי עם הדתיים. הרקע: התחמקות מפא"י מהבטחת לתת למפד"ל שלטון מוחלט על הרבנות הראשית והמועצות הדתיות. אם תמשיך מפא"י בסבבתה עלולים הדתיים להודיע על פרישתם מן הקואליציה. על מנת להבליט את עומק המשבר, ולשוות לו צורה דתית-עקרונית, יטענו הדתיים כי נאלצו לפרוש בגלל סירוב מפא"י לחוקק חוק נגד המיסיון ולצמצם את העבודה בשבת. משבר זה עשוי להימנע בהתערבותו האישית של לוי אשכול, אם יובסח לדתיים טיפול נאות בפרשת שפיגל.

דויד בן-גוריון עשוי לצאת בקרוב לחופשה ממושכת. אולם, בניגוד לחופשות דומות בעבר, בהן עסק בפעולות פנימיות של מערכת הבטחון, או בחיבור מאמרי פולמוס, תהיה הפעם החופשה ממשיה. מסורתית: לאפשר מנוחה ממושכת מטעמי בריאות; ולאפשר לשמעון פרס להוכיח עצמו סופית כשליט יחיד וקובע במערכת הבטחון. מועד משוער להתחלת החופשה: אחריו שיובהר סופית מערך הכוחות בקשר עם הממשל הצבאי.

יימשכו הנסיגות להוריד מסדריהיום של הכנסת את ההצעות בדבר שינוי במימשל הצבאי, או ביטולו. לוי אשכול יעשה מאמץ אחרון לגמור את רכישת ארבעת קולות אגודת-ישראל, תמורת העלאת המחיר. מצד שני ילחץ כי תינתן גם הפעם לאחדות-העבודה זכות הצבעה חופשית, מבלי לאיים בפירור הממשלה. התנאי שיתנה לאחדות-העבודה: לאחר הצבעה זו לא תעלה אחדות-העבודה מחדש את ההצעה לשנות או לבטל את המימשל הצבאי, לפחות למשך שנה אחת.

במדניה

העם

חוסר אונים

הזריו ביותר היה, כמובן, שמעון פרס. מה, אך הגיעו הידיעות הראשונות על המהפכה העיראקית החדשה, (ראה עמודים 14-15), ועוד לפני שמישהו בעולם ובארץ ידע בדיוק מה מסתתר מאחוריה, כבר ניצל אותה פרס כדי להגיע אל כותרות העיתונים. סגן שר-הבטחון עמד להרצות את הרצאי תו השיגרתית על חשיבות מעשיו של סגן שר-הבטחון. אולם עיראק הבטיחה כותרת שמנה יותר מאשר ההתפתחות הטכנולוגית, על כן שקע סגן-השר, במשך דקה ארוכה, במחשבה עמוקה. לבסוף, כעבור שישים שניות, הסיק את המסקנה ההיסטורית: יש ראל חייבת לעמוד על המשמר, נוכח הסכנת הצפויה לה מן ההתפתחות החדשה. קול ישראל מיהר להנחיל לקח מסעיר זה להמוני ישראל בליל שבת.

היתה זאת אותה תגובה הרת-עולם שהיבו שמעון פרס, אדוניו ושותפיו, כאשר הוקמה רע"ם, כאשר התפרקה רע"ם, כאשר

בלתי-ימנעת, כמו גשמי-החרף ורוחות החמסין. אולם במידה רבה רובצת האחריות למצב זה עליהם עצמם.

עוד לפני הריסר ישראל בעיראק ניסו הגרעינים הראשונים של המהפכה העיראקית להתקשר עם ישראל, שלחו לארץ שליח מיוחד. לאחר מכן היו לא פעם גישושים מצד הכורדים ממשלת ישראל, לא זו בלבד שלא עשתה מאומה כדי לעודד נסיונות כאלה ולדרבנן בכל כוחה, חיבלה בהן במידה, כדי למצוא חן בעיני אדונים מערביים.

כיום שנואה ישראל בעיראק במידה שווה על סוציאליסטים וריאקציונרים, ערבים וי כורדים, אהדי-מוסקבה ואהדי-ושינגטון, מהפכנים ואנטי-מהפכנים. היה זה אך טבעי כי אחת ההכרזות הראשונות של הממשלה החדש הבטיחה, באורח שיגרת, ליוזם את "שיתרו פלסטין הכבושה מעול הציונים".

יחסים מרחבים

ידיד מובתי

"מי שנוגע במופתי, גורלו נהרף!" העיר השבוע ישראלי המאמין באמונות ספלות. ואומנם — כאשר פילחו כדורי הרובים את גופו של עבד אליכרים קאסם, הלך לעולמו עוד אדם שמתך בחאדג' אמין אל-חוסייני בשיהמולי.

פדרציה עם ישראל. יחסו של קא" סם לישראל היה מבלבל ובלתי-עקיב, כמו כל שאר מעשיו.

בימים הראשונים היו סימנים לכך שיתכן בבגדאד גישה חדשה לבעייה הארצישראלית. מסביב לקאסם התרכזו מיטב היסודות הטובים של עיראק, שואפי-רפורמה, סוציאליסטים דמוקראטים, האינטליגנציה הצעירה. גם הקומוניסטים העיראקיים, שהתפרסמו בעבר בשל יחסם האוהד לישראל, תמכו בו. הנציג הבולט ביותר של הכוחות החד-שים היה האשם ג'חאד, שכהן תחילה כנציג עיראק באו"ם, הפך במהרה לשר-החוץ. ג'חאד, סוציאליסט מתון, שביקר בעבר ב"ארץ-ישראל והכיר את המפעל העברי, הירשה לעצמו להיפגש בגלוי, במשך שעות ארוכות עם עורך העולם הזה, ואף הרשה לו לפרסם את דעותיו. אחרי שיחות אלה הודיע ג'חאד, בראיון ששודר בתחנה ניו יורקית, כי אחרי איחוד העולם הערבי בפרד-רציה מרחבית, יהיה בה מקום גם לעמים לא-ערביים כגון תורכיה, פרס ו"אחרים" — קרי: ישראל.

אולם ככל שהתבסס שלטונו האישי של קאסם, נדחקו לפינה אנשים כמו ג'חאד. ב"עוד שג'חאד דגל במדינה דו-לאומית ערבית-כורדית, החל קאסם מדכא את הכורדים. אחרי הלאומנים הפרו-נאצריים, דוכאו הקור מוניסטים. בפרשת כותית הציע ג'חאד ב"פומבי הצעות מתונות — מבלי לדעת כי כעבור כמה שעות יצאה קאסם על צבאו לפלוש לכתיית. פלישה זו לא יצאה לפועל, בגלל סירובם של הקצינים לשפוך דם ערבי. אך מעמדו של ג'חאד התערער בעולם. בעיר ני פרשנים מערביים היה ברור כי ג'חאד הוא אדם חיובי — אך שקאסם הוא פסי-כופאט, ואולי חולה-רוח.

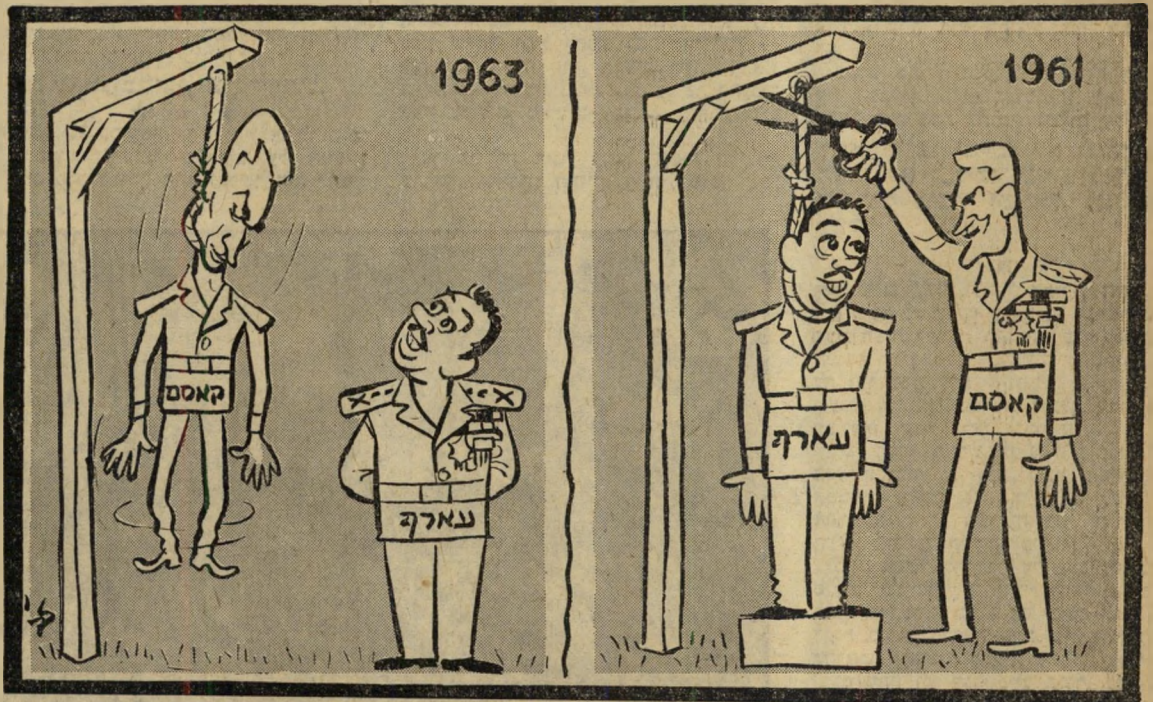
אמון בחאדג' אמין. כאשר החרף הסיכסוך המצר-עיראקי, הפכה בעיית פלסטין אחת היירות של המאבק.

עבד אל-נאצר נטש זומן את המופתי הירושלמי. הסיבה העיקרית: המופתי דוגל בלאומנות דתית, בדומה לאחים המוסלמים, אויביו של נשיא רע"ם. הסוציאליזם הער-בי" של עבד אל-נאצר לא יכול היה לדור בכפיפה אחת עם קנאות דתית זו.

כדי לדרוך על יבלותיו של עמיתו ה"מיצרי, החל קאסם תומך בגלוי במופתי. הוא העמיד לרשותו תקציבים, הפך לבעל-החסות של שליחיו-המופתי באו"ם. כל כמה שבועות דיבר על "שיתרו פלסטין" — כדי להבאיש את ריחו של השליט המצרי, שלא עשה מאומה נגד ישראל.

עתה יצטרך חאדג' אמין להפס לו בעל-הסות חדש. המיבחר מצמצם והולך.

* ימים מעטים בלבד אחרי שנפטר ה" לורד הרברט סמואל שהוא, בימי כהונתו נציג עיון בריטי ראשון בארץ-ישראל, מינה את חאדג' אמין לכהונת המופתי הגדול הירושלמי. אגב, אהרון כהן מוכיח בספרו, שהדפסתו נמנעה, כי חאדג' אמין לא היה אנטי-ציוני בראשית דרכו, אלא הפך כך אחרי שספג כמה עלבונות מצד מנהיגי היישוב.

הא בהא תליה

הצעדים הצפויים מצד מפא"י, מפ"ם ואחדות-העבודה למניעת הדירת חרות להסתדרות: שלילת זכות-בחירה מחברי חרות שיצטרפו להסתדרות, על יסוד הטענה כי הם חברים במפלגה שמהותה נוגדת את יסודות ההסתדרות. שלוש המפלגות יביאו תימוכין בתקדים איטלקי, כאשר אירגון פועלים שמאלי פסל תאים פאשיסטיים. צעד שני, המכוון נגד בחירת עסקני חרות למוסדות העליונים: קביעת מינימום גבוה של וותק לגבי עסקן הרוצה להיבחר למוסד כלשהו — מעין אחוז-חסימה של שנות-ותק.

רווחת התמרמרות בתוך מפא"י נגד שר המשפטים. בתוך סיעת מפא"י בכנסת ובמועצות המפלגה טענות, כי דוב יוסף אינו יכול לפעול בפרשת היועץ המשפטי כאדם פרטי, וכי מעתה חייב כל צעד שלו בעניין זה לקבל אישור מוקדם של מוסדות המפלגה. הסיכסוך עלול להחמיר עד כדי כך, שיוסף יודיע לאנשי מפא"י שהם יכולים להפשי שר-משפטים חדש.

יתרבו בקרב הדתיים-לאומיים פגני שרים. נוסף על ישראל, שלמה בן-מאיר, שיחזור לכהונתו כסגן שר-הפנים, עשוי גם שר הדתות למנות לו סגן: ח"כ בנימין שחור. הסיבה: ורפהטיג אינו משתלט על משרדו.

בקרוב תצא משלחת של אישי-ציבור ישראליים לסוור כפולין. ההכנות לצאת המשלחת נכנסו כבר לשלבים האחרונים.

חילופי-גברי ייבוצעו בראשות מוסד "יד ושם" בירוש"לים. ד"ר אריה קובובי, מי שהיה בעבר שגריר ישראל בארגנטינה, וכיום מנהל יד ושם, יפרוש מתפקידו מסיבות בריאות.

בעתיד הקרוב ייפתחו מרכזי הנוער של עיריית תל-אביב גם בלילות-שבת. צעד זה יבוצע בעקבות לחצם של גורמים חינוכיים, שהביעו את הדעה, כי אחת הסיבות לעליית עבריינות הנוער לאחרונה היא העובדה שאלפי בני-נוער מסתובבים, בעיקר בלילות-שבת, בחוסר מעשה ברחו"בות, או מבליים במסיבות סלנויות, המסתיימות לא פעם בהשתוללות ובאורגיות פורעות. עד תה סירבו חוגים דתיים לתת הסכמתם לכך, שמועדוני הנוער של העירייה ייפתחו גם בלילות-שבת. בימים אלה נקראו מספר רבנים לחזור ולדון בשאלה זו, ואין זה מן הנמנע כי הם יסכימו לצעד זה, אם תקבל העירייה כמה תנאים והסתייגויות שהם יציגו.

* כאשר הכריז שר-החוץ של קאסם, האשם ג'חאד, כי צרפת מוכנה בכל רגע להקריב את ישראל, תמורת ידיות הארצות הערביות.